

20842 – Participació Política

Professor: Joan Font

6 crèdits

Optativa Segon Cicle

Curs 1999/2000

1r quadrimestre

PARTICIPACIÓ POLÍTICA
Segon cicle - Primer Semestre 1999/2000

Professor: Joan Font

Horari de visites:

Dimecres 16,30-18

Divendres 12-13,30

Objectius, organització i avaluació

L'objectiu de l'assignatura és aprofundir en el coneixement de la participació dels ciutadans en la vida política, tant des d'el punt de vista dels factors i motivacions individuals que porten a participar, com des de la reflexió sobre com fer incidir aquesta participació en el procés d'elaboració de polítiques públiques. El curs constarà de dos tipus de sessions, a cada una de les quals es dedicarà aproximadament la meitat del temps disponible: sessions teòriques amb el conjunt del grup i seminaris amb part dels estudiants. Hi haurà dos seminaris de 5 sessions cada un i cada estudiant haurà d'assistir regularment a un d'ells i fer un treball (individual o en petit grup) sobre el tema del seminari. El treball (2/3) i la participació activa en el seminari (1/3) donaran lloc a la nota final. Els estudiants que no puguin assistir regularment al seminari hauran de fer un treball més complet (amb contingut teòric i empíric) per tal de superar l'assignatura.

Temari i bibliografia

I. Introducció a la participació política

-Què entenem per participació política; L'evolució dels estudis sobre participació

-La participació política en perspectiva històrica: de la crema d'esglésies a Internet

-Formes de participació i repertoris participatius; tipologies de mecanismes participatius

Barnes i Kaase (eds): Political Action, Sage-1979

Milbrath i Goel: Political participation, Rand McNally, Chicago-1977

Pasquino: Partidos, grupos y movimientos, a Pasquino (ed): Manual de ciencia política, Alianza Universidad, 1986.

Randle: Resistencia civil, Paidós, 1998, caps 2,3 i 9

Tarrow: El poder en movimiento, Alianza editorial, Barcelona-1997, caps 2 i 3.

II. Teories explicatives de la participació

-Olson: Costos i beneficis de la participació

-La importància dels recursos: són igual d'importants per totes les formes de participació?; El rol de les actituds: deure cívic, identifications col·lectives, eficàcia política

-Hirschman: Sortida, veu i lleialtat

-L'entorn polític: la mobilització i l'estructura d'oportunitats polítiques

Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, Méxic-1977,

Olson: La lógica de la acción colectiva, a VVAA: Diez textos básicos de ciencia política, Ariel, Barcelona-1991. (LECTURA OBLIGATÒRIA PER A TOTHOM)

Reinares: Terrorismo y antiterrorismo, Paidós, 1998, cap 3.

Rosenstone i Hansen: Mobilization, participation and democracy in America, Macmillan, 1993. Caps 1,2,3

Schlozman, Verba i Brady: Participation's not a paradox, British Journal of Political Science, 25. Pags 1-36.

III. Les conseqüències de la participació

-Participació, democràcia i eficàcia, quina relació?. L'impacte de la participació en els participants

-Participació i igualtat: què passa si sols participen els privilegiats?; participació i polítiques: es tradueix en polítiques la participació?

-Participació i representació: el debat sobre la democràcia directa

Budge: The new challenge of direct democracy, Polity Press, Cambridge-1996, cap 7

Pateman: Participation and democratic theory, Cambridge University Press, 1970.

Tarrow: Obra citada, cap 10.

Verba: The citizen as respondent, American Political Science Review, 1996, 90 (1).

Verba i altres: Participation and political equality, University of Chicago Press, Chicago-1987.

- IV. Experiències (algunes sessions d'aquest bloc s'aniran desenvolupant al llarg del curs segons temps i interès del grup)
- Mecanismes de participació ciutadana a nivell local: instruments tradicionals i innovadors
 - Possibilitats i problemes d'Internet
 - Què fer per aconseguir que la gent voti
 - Potencialitats i problemes de referendums i ILPs
 - Assamblees: avantatjes i limitacions
 - Jurats ciutadans: mecanisme i experiències espanyoles
 - Eleccions primàries

Programa dels Seminaris

Els seminaris són un instrument per facilitar l'aprenentatge i desenvolupar noves habilitats: discussió en públic, treball en equip, anàlisi crític de textos i documentació, etc.. Els participants en el seminari es comprometen a assistir-hi regularment i la seva participació (assistència i participació activa) formarà part de la nota final. Un dels seminaris tindrà un component més teòric i es basarà en l'aprofundiment de l'assignatura via lectura i crítica de textos. L'altre prioritzarà el component empíric via elaboració d'un treball.

Seminari I. Els consells consultius municipals

a) L'objectiu del seminari és arribar a coneixer com funcionen els consells consultius municipals, quina dinàmica tenen i quins elements fan que uns tinguin millors resultats que altres. Cada estudiant (o petit grup) farà el seu propi treball, però alhora participarà en la reflexió conjunta, tant sobre l'agenda dels treballs com sobre les seves conclusions. El treball més habitual en aquest grup consistirà en l'estudi en profunditat d'un d'aquests instruments de participació, abordant les preguntes que apareixen al apartat b). L'altre alternativa és fer un treball comparatiu i menys aprofundit sobre varis instruments: el conjunt dels d'un Ajuntament o Conselleria, els que tracten sobre joves a una comarca, mecanismes de participació per a nens, consells consultius autonòmics o altres a pactar previament amb el professor.

b) Algunes preguntes clau

- Relació eficàcia/participació: la participació provoca decisions més lentes?, més cares?, amb més suport?
- Qui té dret a participar i qui participa realment: ciutadans, personalitats i organitzacions
- Els participants, són representatius de la població?
- Participació per a què?: informar, escoltar, debatre, implementar, decidir. Teoria i pràctica.
- Funcionament i organització: és la organització la clau de l'operativitat?
- Per què uns temes tenen instrument de participació i altres no?: qui va fer neixer el consell?.
- Per què hi ha consells que funcionen millor que altres?
- Participació i polítiques: arriben els acords d'aquests instruments a transformar-se en polítiques?

C) Bibliografia

Font, N: Democràcia i participació ciutadana, Fundació Jaume Bofill, 1998.

Subirats: Democràcia, participació i eficiència, Revista de Serveis Personals Locals, 6, 1997

Villasante i Alberich: Experiencias de participación ciudadana en municipios: análisis y propuestas, Alfoz, 93, 104-5

Zimmerman: Democracia participativa, Limusa, Mèxic-92.

d) INSTRUCCIONS PER A FER EL TREBALL

L'objectiu d'aquest treball és aplicar un seguit de coneixements, de reflexions i de teories sobre participació política a l'anàlisi d'un cas o experiència participativa concreta. Això vol dir varies coses:

-Aquest no és un treball teòric. El rol que hi juga la teoria és el d'ajudar a formular-se les preguntes adients o el de trobar inspiració per a l'anàlisi de l'objecte d'estudi. En la major part dels casos serà innecessari que hi ha hagi un apartat sobre teoria, i aquesta apareixerà en forma de referències a autors a l'hora d'explicar el plantejament de la recerca, d'analitzar les dades o de presentar les hipòtesis utilitzades.

-Un treball empíric no vol dir un treball que es basa en milers de dades quantitatives, però si vol dir que no és un treball exclusivament de reflexió, sinó que l'anàlisi es sustenta en uns fonaments i generalment en algun tipus d'indicador que (de)mostra aquella afirmació que estem fent: una cita d'una entrevista, una dada de producció pròpia o qualsevol documentació secundària. En tot cas, cal mostrar explícitament aquestes dades i dir d'on surten.

-A més d'aquests criteris de plantejament, el treball ha d'estar ben fet des del punt de vista formal. No recordaré totes les instruccions, podeu rebuscar en el vostres arxius els apunts d'Iniciació a la Recerca: ha d'haver-hi índex, introducció, citar bé la bibliografia,.... Una instrucció general que de vegades ajuda: esteu fent un treball per una investigadora coreana (no sap res de vosaltres ni vosaltres d'ella) que ha de poder seguir tots els mateixos passos que vosaltres i arribar a les mateixes conclusions. Ha de quedar molt clar, doncs, que heu fet, com, per què, d'on ha sortit cada informació i afirmació.

Seminari II. Seminari teòric

L'objectiu d'aquest seminari és coneixer i discutir la principal literatura sobre participació política, des d'el punt de vista dels factors explicatius de la participació i les seves conseqüències. Es tracta d'un seminari molt complementari amb el contingut de les sessions teòriques, que permet consolidar i aprofundir les idees que allí s'han apuntat. El seminari consistirà en la lectura i el comentari crític d'una serie d'obres. Per a cada sessió del seminari, els estudiants hauran de portar a classe un petit treball escrit (3 pàgines) fent una breu síntesi i discutint els arguments dels autors. Aquests treballs seran el component principal de l'avaluació (2/3). En cas que els treballs no estiguin prou bé, aquelles persones que hagin assistit regularment al seminari tindran dret a un examen, el contingut del qual seran aquestes mateixes lectures.

Sessió 1: **Sortida, Veu i lleialtat**

Lectura: Hirschman: *Salida, voz y el destino de la RDA, Tendencias autosubversivas*, FCE, 1996

Pregunta: L'autor intenta argumentar perquè va fallar la seva teoria en el cas de la RDA. Discuteix el funcionament de les relacions entre sortida i veu a partir d'aquest i altres casos que coneguis.

Sessió 2: **Mobilització, recursos i actituds**

Lectura: Rosenstone i Hansen: obra citada, caps 1 i 2

Pregunta: Discuteix la importància que tenen els diferents factors explicatius de la participació que citen als autors a partir d'altres exemples que coneguis. Són més importants les característiques dels participants o l'actuació mobilitzadora dels actors polítics?

Sessió 3: **Participació, igualtat i representació**

Lectura: Verba (1996), obra citada i Lijphart: *Unequal participation: democracy's unresolved dilemma*, 1996 (1): 1-14

Pregunta: Els problemes de manca de representativitat dels participants posen en qüestió el rol que ha de jugar la participació. Discuteix les propostes dels autors i apunta altres solucions que s'et acudeixin.

Sessió 4: **Cap a la democràcia directa de partits?**

Lectura: Budge: obra citada, caps 5 i 7

Pregunta: Discuteix la proposta de sistema polític que fa Budge al llibre. Quins creus que serien els principals obstacles que es trobaria?

Sessió 5: **Conseqüències de la participació**

Lectura: Tarrow: obra citada, cap 10 i Randle: obra citada, cap 4.

Pregunta(a triar)

-De les diferents conseqüències de la participació (en polítiques, participants, sistema, etc..) argumenta quines creus que són més intenses i importants

-Quins factors creus que són més decisius per a que alguns actes participatius tinguin clares conseqüències en les polítiques i altres no?